herpy

SLANGER

Four-lined Ratsnake

Elaphe quatuorlineata

En kraftig, rolig snog fra Italien og Balkan, der som voksen bærer fire mørke striber langs en gulbrun til gråbrun krop og bliver 150-200 cm lang. *Elaphe quatuorlineata* er blandt Europas største slanger, klatrer godt og kræver et stort, højt og flugtsikkert terrarie samt en kølig vinterhvile for at yngle.

Familie: Colubridae Tidligere navn: *Coluber quatuorlineatus; Elaphis quaterradiatus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**150-200 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Dag og skumring**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Klippeterræn og tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**120 × 60 × 90 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**30-33 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**40-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri**
Vinterhvile	**10-12 °C** 12-16 uger
Kost	**Hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**4-18 æg**
Inkubation	**55-65 dage** ved 28-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES-listerne og ikke i bilagene til EU's forordning 338/97. Arten står på bilag II og IV i EU's habitatdirektiv. Efter artsfredningsbekendtgørelsen (BEK nr. 521/2021, § 11) må dyr indsamlet i naturen derfor ikke holdes, handles, overdrages eller udstilles i Danmark. Opdrættet afkom af lovligt erhvervede dyr er undtaget (§ 2), men ejeren skal kunne godtgøre, at dyret ikke stammer fra naturen (§ 20). Den er ikke omfattet af forbudslisten for slanger i BEK nr. 1261 af 17.11.2015. Myndighed: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV).

Om arten

Elaphe quatuorlineata er en stor, ikke-giftig snog og blandt de største og tungeste slanger i Europa. Voksne dyr er lysegrå, gulbrune eller gråbrune med to striber på hver side af kroppen. Striberne er brune på forkroppen og bliver sorte mod bagkroppen. En sort streg løber fra øjet til mundvigen, og bugskællene er kølede, så kroppen føles ru. Artsnavnet kommer af latin *quattuor*, fire, og *linea*, streg, og henviser til de fire striber.

Ungerne ser helt anderledes ud. De er lysegrå til gråbrune med en række store, mørke pletter langs ryggen, mindre pletter på siderne og et kraftigt tegnet hoved med et sort bånd hen over panden. Pletterne smelter langsomt sammen til striber, og den voksne tegning er først færdig efter tre til fire år.

Voksne dyr er typisk omkring 150 cm inklusive hale. Store dyr bliver op mod 200 cm, og enkelte nærmer sig 250 cm. Nyklækkede unger måler 25-35 cm. Hunnerne er større end hannerne, og størrelsen varierer meget mellem bestandene.

Arten er inddelt i underarter, bl.a. *Elaphe quatuorlineata muenteri* fra Kykladerne, som sjældent bliver over 150 cm og er ensfarvet uden striber som voksen, og ø-formerne *Elaphe quatuorlineata parensis* fra Paros og *Elaphe quatuorlineata scyrensis* fra Skyros. Den østlige form, som tidligere blev ført som underart, regnes i dag som selvstændig art, *Elaphe sauromates*. Underartsinddelingen er genetisk uafklaret. Slangerne er rolige og bider sjældent, heller ikke når de fanges vilde.

Udbredelse og levested

Elaphe quatuorlineata lever i Mellem- og Syditalien fra Toscana og Umbrien sydpå til Sicilien og på Balkanhalvøens vestkyst: Slovenien, den kroatiske kyst med flere øer, Bosnien-Hercegovina, Serbien, Montenegro, Nordmakedonien og Albanien. I Grækenland findes den på store dele af fastlandet og på mange øer, bl.a. Korfu, Zakynthos, Lefkas, Skyros, Samothraki, Paros, Naxos og Amorgos, og i Bulgarien kun i den sydvestlige del. Kortet viser den oprindelige udbredelse.

I Italien findes kun nominatformen. Rapporter fra Rumænien og Syrien drejer sig om *Elaphe sauromates* og ikke om denne art.

> **Oprindelig udbredelse:** Italien, Slovenien, Kroatien, Bosnien-Hercegovina, Serbien, Montenegro, Nordmakedonien, Albanien, Grækenland og Bulgarien.

LEVESTED

Elaphe quatuorlineata lever i middelhavsklima: tørre, stenede skråninger, krat, skovbryn, spredt skov, hække, marker, stengærder og ruiner, ofte nær vandløb og damme. Den går op til omkring 1.200 m over havet, især i den sydlige del af udbredelsen. Den foretrækker en varm og lidt fugtig niche med skyggefulde buske og ses oftere i varmt, skyet vejr end i stærk sol.

Slangen er aktiv om dagen og i skumringen ved 24-34 °C, og den klatrer lige så godt i træer og buske som den bevæger sig på jorden. Den svømmer også godt. Om vinteren trækker den sig tilbage i forladte gnaverhuler, og i den periode spiser den ikke. Føden er småpattedyr som mus, rotter, egern, syvsovere, unge kaniner og væsler, og dertil kommer fugle og fugleæg, firben og unge landskildpadder. Hunnerne tager flere fugle end hannerne.

Pasning

TERRARIET

Elaphe quatuorlineata er en stor, klatrende slange og skal have et stort, højt og godt ventileret terrarie. Mindstemålet for et voksent dyr er 120 × 60 × 90 cm (længde × bredde × højde). Mere gulvareal og især mere højde er en fordel, fx 120 × 80 × 180 cm med hylder af korkbark i flere højder, så slangen selv kan vælge, hvor varmt den vil ligge. Arten holdes enkeltvis, og han og hun sættes kun sammen til parring.

Indret med en stor gren med sidegrene, som slangen kan klatre på og gnide sig mod ved hudskifte, sten, korkstykker og en hul træstamme som skjul. Der skal være skjul i både den varme og den kolde ende. Som bund egner småsten, grus og kokosfibre sig. Spåner af fyr og ceder bruges ikke. En stor vandskål, som slangen kan bade i, er nødvendig.

Slangen finder let en sprække, så låg og døre skal slutte tæt og kunne låses.

TEMPERATUR

Der skal være en tydelig temperaturgradient. Baggrundstemperaturen er 24-28 °C om dagen, og under varmekilden skal der være en solplads på 30-33 °C, så slangen kan varme sig op. Om natten holdes 20-24 °C. Arten er varmekrævende og skal have en varm zone hele sæsonen, især fra april til juli, hvor den forbereder parring og æglægning. Temperaturen må ikke i længere tid komme over 35 °C ved solpladsen.

Brug en lyskilde eller keramisk varmeemitter over en flad sten, evt. kombineret med en varmemåtte eller et varmekabel, altid styret af en termostat. Kontrollér temperaturen med digitale termometre i begge ender og med et IR-termometer på solpladsen.

Om vinteren køles dyrene ned (se Avl). Fra september falder lys og varme, og dyrene spiser mindre og stopper ofte helt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være moderat, omkring 40-60 %, i et godt ventileret terrarie. Et præcist tal er ikke dokumenteret for arten, men i naturen foretrækker den varme, lidt fugtige steder med skygge. Under hudskifte og ved vinterhvilen skal slangen have adgang til fugtigere steder; sidder der hudrester på øjenskjolde eller halespids, har luften været for tør.

Vandet i skålen skiftes dagligt. Slangen bader gerne og afsætter ofte afføring i vandet, så skålen skal tømmes og rengøres jævnligt.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation Læs mere: Vinterhvile og årstider

LYS OG UVB

Elaphe quatuorlineata er aktiv om dagen og i skumringen og skal have en tydelig dag og nat, styret af et tænd-sluk-ur. Lyset reduceres gradvist om efteråret og forøges igen om foråret, så dyret får en naturlig årstidsrytme.

Der er ikke dokumenteret et behov for UVB hos arten, og den klarer sig med almindelig belysning og varmekilder. UVB kan bruges som tilbud til en dagaktiv art, så længe slangen kan trække sig tilbage i skygge. Der er ikke fastsat en Ferguson-zone.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Elaphe quatuorlineata spiser hele gnavere, kyllinger og æg og tager i fangenskab frosne og optøede byttedyr uden besvær. Unger og ungdyr får små og mellemstore mus, voksne dyr store mus, små rotter, hamstre og dagsgamle kyllinger. Høns-, vagtel- og duenæg er et nærende alternativ til hunner i yngletiden. Æggene vaskes grundigt og fryses i mindst to uger for at mindske risikoen for salmonella.

Byttet må højst være lige så bredt som slangens bredeste sted. Fodringsintervaller:

- Unger og ungdyr: hver 5.-7. dag.
- Voksne dyr: hver 7.-10. dag, sjældnere hvis slangen bliver rund.

Tø byttet helt op, og varm det op til lidt over stuetemperatur lige før fodring. Giv fred efter fodring. Arten er kraftigt bygget og bliver let for fed, så vej den jævnligt, og skær ned, hvis kroppen bliver rund. Hunner skal have rigeligt med foder i parringstiden og under ægdannelsen, gerne flere hønseæg om ugen. Hanner spiser ofte ikke i parringsperioden.

Nogle unger vil først spise efter den første vinterhvile. Dyr, der ikke har spist i efteråret og vinteren, er ikke syge.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Elaphe quatuorlineata er rolig, sky og tam og bider sjældent. Den er noget sløv og meget klatrende, og den er hårdfør og spiser godt i fangenskab. Opdrættede dyr er langt at foretrække, fordi vildfangne dyr ofte bærer parasitter.

Giv et nyt dyr en uge til at falde til, og vent med at håndtere det, til det spiser regelmæssigt. Støt kroppen med begge hænder, og tag aldrig fat i halen. Slangen er stor og tung og skal støttes, når den løftes.

Arten må ikke holdes sammen med andre slanger. To dyr sættes kun sammen til parring.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene er svære at skelne udefra hos unger, og kønsbestemmelse med sonde skal udføres af en erfaren person eller en dyrlæge. Hunnerne er større og kraftigere end hannerne. Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret; avl kan formentlig begynde, når dyrene er omkring fire år og voksne. Hunnen skal være fuldvoksen og i god foderstand.

PARRING

Vinterhvile er nødvendig for at få dyrene til at yngle. Fodringen stopper i slutningen af august eller begyndelsen af september, og i de følgende fire uger får slangerne kun vand, mens lys og varme sænkes. Derefter flyttes de til en kølig, mørk hvile ved 10-12 °C i tre til fire måneder (12-16 uger) i en ventilationsfri, fugtig kasse med fugtigt løv. Kontrollér dem hver tredje til fjerde uge, og lad dem derefter varme langsomt op i trin over flere dage. Efter hvilen tjekkes afføringen for parasitter.

Parringen følger 35-60 dage efter hvilen. Hannerne spiser ikke i parringsperioden, og selve parringen varer tre til fem timer og gentages efter omkring fem dage. Hunnen skal have meget foder bagefter. Flere hanner sættes ikke sammen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen skifter ham 11-16 dage før æglægningen og lægger i juni og juli, omkring 30-60 dage efter parringen. Kuldet er på 4-18 æg, som hver måler omkring 60 × 30 mm. Giv hunnen en æglægningskasse med fugtig vermiculite eller sphagnum og en åbning, hun kan kravle igennem. Efter æglægningen skal hun have rigeligt med foder.

INKUBATION

Æggene flyttes forsigtigt til en inkubator uden at blive vendt og lægges i fugtig vermiculite med høj luftfugtighed. Ved omkring 28 °C klækker de efter 55-65 dage, typisk omkring 60 dage. Temperaturer mellem 27 og 30 °C giver klækning.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Nyklækkede unger er 25-35 cm lange, og de fleste tager små mus efter første hudskifte, 5-7 dage efter klækningen. Hold dem enkeltvis i små, sikre bokse med en varm del på omkring 28 °C, et skjul og en vandskål. Nogle unger vil først spise efter en vinterhvile, og de skal ikke tvangsfodres. Ungerne vokser hurtigt.

Sundhed og typiske fejl

Elaphe quatuorlineata er hårdfør, og de fleste problemer skyldes forkert varme, fugt eller fodring. De typiske fejl er:

- Overvægt ved for hyppig fodring. Vej slangen jævnligt.
- Luftvejsinfektion med snue, hvæsende vejrtrækning og åben mund. Den skyldes ofte for fugtig luft, dårlig ventilation eller for lav temperatur.
- Dårligt hudskifte med rester på øjenskjolde og halespids, når luften er for tør.
- Mider, især hos nyindkøbte dyr. Behandl ved første tegn.
- Indre parasitter, især hos vildfangne dyr. Aflever en afføringsprøve hos en dyrlæge.
- Salmonella fra rå æg. Vask og frys æggene, og vask hænder efter fodring.

Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis slangen taber sig, har problemer med vejrtrækningen eller ikke vil spise uden for vinterhvilen.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.